

Carex ornithopodioides Hausm.

Pregled znanih in nova nahajališča v Sloveniji

Review of known and new localities in Slovenia

- 9551/3** (UTM 33TVM44) Slovenija: Gorenjska, Karavanke, Begunjsčica, Veliki vrh, travnato pobočje, 1900 m n. m. Leg. & det. B. Anderle, 10. 6. 1996 (herbarij B. Anderleta).
- 9653/2** (UTM 33TVM73) Slovenija: Kamniško-Savinjske Alpe, pod vrhom Ojstrice, okoli 2300 m n. m. Det. B. Vreš, 30. 7. 2008, potrditev stare navedbe (HAYEK 1907).
- 9646/4** (UTM 33TUM83) Slovenija: Primorska, Julijske Alpe, Kaninsko pogorje, Vrh Laške Planje, alpinsko kamnito travišče, okoli 2440 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 6. 8. 2007, herbarij ZRC SAZU.
- 9647/1** (UTM 33TUM83) Slovenija: Primorska, Julijske Alpe, Kaninsko pogorje, Goriški Ribežni, ob pl. poti Zasilni bivač (kota 1955 m) proti Rup, 1860 m n. m., alpinsko travišče (*Gentiano terglouensis-Caricetum firmae*). Leg. & det. I. Dakskobler, B. Anderle & B. Vreš, 18. 7. 2006, herbarij ZRC SAZU.
- 9648/1** (UTM 33TUM93) Slovenija: Primorska, Julijske Alpe, Šmihelovec nad Zadnjo Trento, greben proti severnemu vrhu, blazinasto rastje (*Dryadetum octopetalae*), 2100 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 27. 6. 2010, herbarij ZRC SAZU.
- 9649/2** (UTM 33TVM13) Slovenija: Gorenjska, Julijske Alpe, Pokljuka, greben Debele peči, kamnito travišče (*Caricetum rupestris*) in blazinasto rastje z dominantno vrsto *Empetrum hermaphroditum*, 1990 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 12. 9. 2006, herbarij ZRC SAZU; pl. Klek, blazinasto rastje v kotanji pod Spodnjim Klekom, *Dryadetum octopetalae*, 1510 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, I. Veber & B. Zupan, 30. 6. 2010, herbarij ZRC SAZU.
- 9649/3** (UTM 33TVM13) Slovenija: Gorenjska, Julijske Alpe, vzhodno pobočje Ogradov, planina Jezerce (nad planino Laz), nad planinsko potjo, zaraščajoče se melišče (skalnato travišče), 1900 m n. m. Det. B. Anderle & V. Leban, 1. 8. 2009.
- 9748/2** (UTM 33TVM02) Slovenija: Primorska, Julijske Alpe, Tolminsko-Bohinjske gore, dolina med Škrbino in Tolminskim Migovcem, Dol pod Zelenim vrhom, 1880 m n. m., meliščna združba z dominantno vrsto *Anemone baldensis*. Leg. & det. I. Dakskobler & B. Vreš, 23. 7. 2001, herbarij ZRC SAZU; tudi ovrše Tolminskega Kuka, 2070 m n. m., alpinsko travišče (*Gentiano terglouensis-Caricetum firmae*). Leg. & det. I. Dakskobler, 10. 7. 2006, herbarij ZRC SAZU.
- 9749/3** (UTM 33TVM12) Slovenija: Gorenjska, Julijske Alpe, Rodica, Čez Suho, travnato do skalnato pobočje, 1850 m n. m. Det. B. Anderle & B. Vreš, 27. 7. 2005.
- 9749/4** (UTM 33TVM12) Slovenija: Gorenjska, Julijske Alpe, ob planinski poti iz Orožnove koče proti Črni prsti (zgornja pot pod grebenom Črne gore), 1460 m n. m., združba skalnih razpok (*Saxifragetum crustatae*). Leg. & det. I. Dakskobler, 8. 8. 2006, herbarij ZRC SAZU.

Lokasti šaš (*Carex ornithopodioides* Hausm. = *C. ornithopoda* subsp. *ornithopodioides* (Hausm.) Nyman) je mediteransko-montanska (POLDINI 1991: 235) oziroma južноеvropsko-montanska (AESCHIMANN & al. 2004: 814) vrsta. Od vrste *Carex ornithopoda* se morfološko

dobro loči po krajših, golih plodovih, močno ukrivljenem stebelu, krajših ženskih klaskih in črnoškrlatnih krovnih plevah (MARTINČIČ 2007: 819, SCHULTZE-MOTEL 1980: 206).

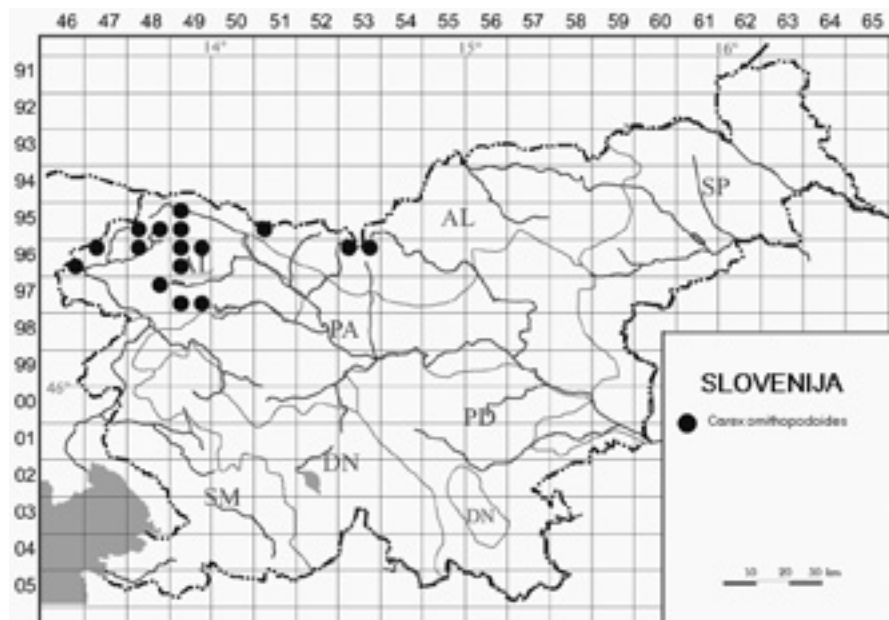
Uspeva na bazičnih (do nevtralnih) s hranili revnejših, vlažnih, humoznih, rahlih in gručnatih tleh na karbonatni podlagi (AESCHIMANN & al. 2004: 814, OBERDORFER 2001: 187). Najdemo ga na skalnatih traviščih, meliščih, skalnih razpokah, v združbah snežnih dolinic, med čvrstim šašjem (*Caricetum firmae* s. lat.), bleščečem prstnikovju (*Potentilletum nitidae*) in topolistnem vrbovju (*Salicetum retusae* s. lat.) v subalpskem in alpskem pasu (OBERDORFER 2001: 187, SCHULTZE-MOTEL 1980: 206, MARTINČIČ 2007: 819, T. WRABER 1966: 59). Uvrščamo ga med značilnice reda *Arabidetalia caeruleae*, uspeva pa tudi v združbah zveze *Seslerion* (SCHULTZE-MOTEL 1980: 206).

Po podatkih Male flore lokasti šaš v Sloveniji uspeva le v Julijskih Alpah (MARTINČIČ 2007: 819). Njegova nahajališča v slovenskem delu Karavank so prvi objavili FRAJMAN in sodelavci (2006: 12–13), v Kamniško-Savinjskih Alpah pa je prvo nahajališče, na Ojstrici, omenil že HAYEK (1907). Gradivo (JOGAN & al. 2001: 89) podaja arealno karto razširjenosti le za celoten agregat *Carex ornithopoda*. Vrsto za »južne strmine Triglava« navaja že Paulin (DOLŠAK 1929: 45). Pozneje je precej nahajališč lokastega šaša v Julijskih Alpah objavil T. WRABER (1966: 59, 1969: 187, 1972: 14) in ga štel med redke vrste tega gorovja. Našel ga je na Srednji Ponci (9548/1), Kotovem sedlu, Jalovcu (na več mestih na vršnem grebenu, vrhu Loškega žleba, Špičku) in Veliki Mojstrovki (vse 9548/3), na Cmiru, Na jezeru pod Rokavi, Gornji Šplevti nad dolino Vrat in Škrnatarici (vse 9549/3), pri Staničevem domu, na Rjavini in Visoki Vrbanovi Špici (vse 9649/1), na Rjavčevih glavah ob Cmiru (9549/1) ter na Stenarju, Razorski Planji, Križu, Škrlatici in na vrhu Kriške stene v snežni dolinici skupaj z vrsto *Carex curvula* (vse 9548/4). Največkrat ga je popisal v sestojih asociacij *Ranunculo traunfellneri-Festucetum nitidae*, *Potentillo brauneanae-Homogynetum discoloris* in *Potentilletum nitidae* (T. WRABER 1972). V nekaterih že znanih kvadrantih smo ga opazili tudi mi, npr. na Robu nad Zagačami (9548/3, 2080 m, meliščna združba z dominantno vrsto *Valeriana supina*, det. I. Dakskobler, 20. 9. 2004) ali Kriških podih, ob poti na Dovška vratca (9548/4, 2180 m n. m., *Homogyno discoloris-Salicetum retusae*, det. I. Dakskobler, 18. 8. 2009) in v vršnem delu Planje nad Trento (9548/4, 2420, det. I. Dakskobler, 31. 8. 2009). Nova nahajališča v Julijskih Alpah so v Kaninskem pogorju, na Pokljuki, v Fužinskih planinah – tam nad planino Jezerce pod Ogradi lokasti šaš uspeva skupaj z vrstami *Dryas octopetala*, *Larix decidua*, *Rhododendron hirsutum*, *Pinus mugo* subsp. *mugo*, *Carex firma*, *Saxifraga crustata*, *Polygonum viviparum*, *Tofieldia calyculata*, *Arctostaphylos alpina*, *Athamanta cretensis*, *Poa alpina*, *Salix alpina*, *Silene acaulis*, *Homogyne discolor*, *Aster bellidiastrum*, *Biscutella laevigata*, *Pedicularis rostratocapitata*, *Gypsophila repens*, *Alyssum ovirens*, *Armeria alpina*, *Lloydia serotina* in *Linum julicum* – in v Tolminsko-Bohinjskem grebenu (Kuk, Rodica, Črna prst).

Novim nahajališčem v Julijskih Alpah dodajamo novo nahajališče v že znanem kvadrantu v slovenskem delu Karavank (Begunjščica) in potrditev uspevanja na Ojstrici v Kamniško-Savinjskih Alpah. Druga znana nahajališča v Karavankah so Kepa (Avstrija, 9449/4), Stol (Slovenija, 9551/3) in Košutnikov turn (Avstrija, 9552/3) – FRAJMAN et al. (2007: 12–13), HARTL et al. (1992: 123), v Kamniško-Savinjskih Alpah pa Velika Baba (9653/1) in Planjjava (9653/2) – FRAJMAN et al. (2007: 12).

ŠKORNIK (2000, 2003) omenja vrsto *Carex ornithopodioides* tudi v sestojih asociacije *Scabioso hladnikianae-Caricetum humilis* (sin. *Bromo-Plantaginetum mediae*) na Boču (9759/2), v Kalu pri Dolah (9956/3), na Ledinskih Krnicah (9950/3) in pri zaselku Kraje

(9956/3 in 9956/1). Glede na rastišča in nizke nadmorske višine v spodnjem delu montanskega pasu se nam zdi njena določitev vprašljiva, zato teh podatkov v arealni karti nismo upoštevali.

Slika 1: Razširjenost vrste *Carex ornithopodioides* v Sloveniji. Zemljevid smo izdelali v programu FloVegSi (SELIŠKAR & al. 2003).

Figure 1: Distribution of *Carex ornithopodioides* in Slovenia. The distribution map was made using the program FloVegSi (SELIŠKAR & al. 2003).

Literatura

- AESCHIMANN, D., K. LAUBER, D. M. MOSER & J.-P. THEURILLAT, 2004: Flora alpina. Bd. 2: *Gentianaceae–Orchidaceae*. Haupt Verlag, Bern, Stuttgart, Wien. 1188 pp.
- DOLŠAK, F., 1929: Paulinova Flora exsiccata Carniolica. Centuria XI.-XIV. Glasn. Muz. dr. Slov. B 10: 42–56.
- FRAJMAN, B., P. SCHÖNSWETTER, S. LATZIN, E. SINN, A. HILPOLD, L. SCHRATT-EHRENDORFER, G. M. SCHNEWEISS, P. PANY, T. ENGLISH & H. NIKLFELD, 2006: Floristic records from the Karavanke/Karawanken and Kamniške Alpe/Steiner Alpen (Slovenia and Austria). *Natura Sloveniae* (Ljubljana) 8 (1): 5–21.
- HARTL, H., G. KNIELY, G. H. LEUTE, H. NIKLFELD & M. PERKO, 1992: Verbreitungsatlas der Farnund Blütenpflanzen Kärntens. Naturwissenschaftlicher Verein für Kärnten, Klagenfurt. 451 pp.

- HAYEK, A., A. PAULIN, 1907: Flora der Sanntaler Alpen. In: A. Hayek: Vorarbeiten zu einer pflanzengeographischen Karte Österreichs IV. Die Sanntaler Alpen (Steiner Alpen). Abhandlungen der k. k. Zool.-Botan. Gesellschaft in Wien 4: 75–138.
- JOGAN, N., T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC-KRAJŠEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 pp.
- MARTINČIČ, A., 2007: *Cyperaceae* – ostričevke. In: A. Martinčič (ed.): Mala flora Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semenk. Tehniška založba Slovenije, četrta, dopolnjena in spremenjena izdaja, Ljubljana. pp. 793–821.
- OBERDORFER, E., 2001: Pflanzensoziologische Exkursionsflora für Deutschland und angrenzende Gebiete. 8. Aufl. Eugen Ulmer, Stuttgart. 1051 pp.
- POLDINI, L., 1991: Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli-Venezia Giulia. Inventario floristico regionale. Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia & Università di Trieste, Udine. 898 pp.
- SCHULTZE-MOTEL, W., 1980: Cyperales. In: G. Hegi & al. (eds.): Illustrierte Flora von Mitteleuropa. Band II, Teil 1. Verlag Paul Parey, Berlin-Hamburg. pp. 2–274.
- SELIŠKAR, T., B. VREŠ & A. SELIŠKAR, 2003: FloVegSi 2.0. Računalniški program za urejanje in analizo bioloških podatkov. Biološki inštitut ZRC SAZU, Ljubljana.
- ŠKORNIK, S., 2000: Suha in polsuha travnišča reda *Brometalia erecti* Koch 1926 v Sloveniji. Doktorska disertacija. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo. 163 str. in tabele.
- ŠKORNIK, S., 2003: A contribution to the knowledge of dry grassland vegetation of the *Brometalia erecti* Koch 1926 order in Slovenia. Acta Biologica Slovenica (Ljubljana) 44/4 (2001): 29–43.
- WRABER, T., 1966: Nekatere nove ali redke vrste v flori Julijskih Alp (II). Varstvo narave (Ljubljana) 5: 53–65.
- WRABER, T., 1969: Floristika v Sloveniji v letu 1968. Biološki vestnik (Ljubljana) 17 (1): 173–192.
- WRABER, T., 1972: Contributo alla conoscenza della vegetazione pioniera (*Asplenietea rupestris* e *Thlaspeetea rotundifolia*) delle Alpi Giulie: doktorska disertacija. Trieste: Università degli Studi di Trieste, Facoltà di Scienze. 81 pp.